

Európska priemyselná politika

Akékoľvek dlhodobé zásahy národných vlád do sektora priemysel, s cieľom preferovať určité odvetvia priemyslu, nebudú úspešné. Svoje opodstatnenie má však podpora cieľov v rámci horizontálnej pomoci v oblasti životného prostredia, úspor energie, výskumu, vývoja a vzdelávania.

Na úrovni Európskej únie neexistuje všeobecne používaná oficiálna definícia súčasnej priemyselnej politiky. Koncom prvého desaťročia 21. storočia bude zadefinovaná nová priemyselná politika Európskej únie (Európskeho spoločenstva), ktorá bude realizovaná vo veku globalizácie. Nasledujúca stručná genéza vývoja vyše päťdesiatročnej histórie európskej priemyselnej politiky ukazuje na cestu, ktorou prešiel európsky priemysel.

Stručná genéza

Priemyselná politika z tradičného pohľadu zahŕňaje politické rozhodnutia, ktoré majú vplyv na štruktúru a rozvoj priemyselného výrobného sektora. Ako časť hospodárskej politiky je tradičná priemyselná politika chápaná ako súčasť štruktúrálnej politiky a týka sa tých rozhodnutí a opatrení, ktoré sú priamo zamerané na zmenu priemyselných odvetví. Sektorová (špecifická) priemyselná politika vychádza z tradičného chápania priemyselnej politiky, ktorej začiatok bol spojený so vznikom európskej ekonomickej integrácie v roku 1952 – Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ. Zmluva o spoločenstve, nazývaná taktiež Montánna únia, sa týkala uhlia, ocele, koksu, železnej rudy a šrotu. Cieľom Montánnej únie bolo postupné nahradenie jednotlivých národných trhov uvedených (montánnych) komodít spoločným trhom v členských krajinách únie. Sektorová politika znamenala priamu podporu týchto komodít a spoluprácu v týchto dvoch kľúčových priemyselných odvetviach. Integrácia v rámci Montánnej únie sa realizovala na základe sektorového princípu. Prax však ukázala, že táto metóda integrácie bola neúspešná.

Horizontálna priemyselná politika je relatívne nový termín, ktorý je spájaný s Európskou úniou. Neexistuje presná definícia tohto termínu a je možné ho chápať ako „zabránenie“ politikom intervenovať v rámci sektora (vertikálne) s cieľom priamej podpory určitých podnikov. Horizontálna priemyselná politika sa realizuje na európskej úrovni. Vznik Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) znamenal začiatok integrácie národného hospodárstva

hospodárskej politiky a taktiež spoločnej dopravnej politiky, nakoľko poľnohospodárske plodiny bolo potrebné doručiť k spotrebiteľom.

Kolo roku 1980 rozsah priamej podpory priemyslu spočíval nielen v podpore vybraných komodít, ale sa rozšíril i na automobily, lietadlá, stavbu lodí, železnice, telekomunikačné zariadenia, spotrebnú elektroniku atď. Príjemcovia pomoci boli veľké spoločnosti, ktoré boli

Budova Európskeho parlamentu, Brusel (foto: autor)

dôležité pre EHS alebo pre jednotlivé členské krajiny. Je potrebné poznamenať, že od 70. rokov dvadsiateho storočia bol európsky hospodársky rast poznačený tým, že sektor služieb už začal prevládať nad výrobným odvetvím priemyslu. V prvej polovici 80. rokov v dôsledku procesu globalizácie sa začína vytvárať európska priemyselná politika. V roku 1985 v bielej knihe s názvom **Dokončenie budovania vnútorného trhu** bol zdôraznený význam priemyselnej politiky.

V roku 1990 vyšlo oznámenie s názvom **Priemyselná politika v otvorenom a konkurenčnom prostredí**, v ktorom bola navrhnutá stratégia zosúla-

denia priemyselnej politiky s cieľom zlepšiť konkurencieschopnosť európskeho priemyslu. Maastrichtská zmluva, ktorá vstúpila do platnosti 1. 11. 1993, položila vznik Európskej únie (Európskeho spoločenstva). V rámci Európskej únie sa začal proces koordinácie ekonomických politik, ktorý sa týkal taktiež priemyselnej politiky. Základ priemyselnej politiky

Európskej únie vychádza zo Zmluvy o Európskej únii, v ktorej sú zadefinované základné ciele. Sektora priemysel (článok 157 Zmluvy) sa týkajú tieto ciele:

- urýchlenie prispôbovania sa priemyselným štruktúrnym zmenám,
- podnecovanie prostredia priaznivého pre iniciatívu a rozvíjanie podnikania v rámci celého spoločenstva,

- povzbudzovanie prostredia priaznivého pre spoluprácu medzi podnikmi,
- starostlivosť o lepšie využívanie potenciálu politiky inovačného, výskumného a technologického rozvoja.

Od polovice 90. rokov Európska komisia už pravidelne usmerňuje priemyselnú politiku. V správe Európskej komisie z roku 1995 o **Vykonávaní uznesení a záverov Rady o priemyselnej politike** sa poukázalo, že opatrenia prijaté Európskou úniou v oblasti priemyselnej politiky prispievajú k celkovému zlepšeniu konkurencieschopnosti. V decembri 1995 Európska komisia prijala **Zelenú knihu o inováciách**, v ktorej boli označené faktory, ktoré podporujú alebo brzdia inovácie v Európskej únii. Ďalej boli navrhnuté praktické opatrenia na rozhodovacej úrovni na zvýšenie celkovej inovačnej kapacity Európskej únie so špeciálnym dôrazom na malé a stredné podniky. V roku 1998 Európska komisia v oznámení s názvom **Konkurencieschopnosť európskych podnikov so zreteľom na globalizáciu** vyzýva taktiež predstaviteľov priemyslu, aby zadefinovali novú priemyselnú politiku a navrhli opatrenia na zvýšenie konkurencieschopnosti priemyselných podnikov na svetových trhoch.

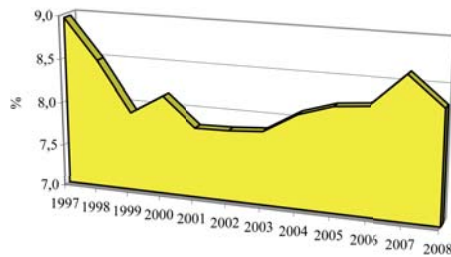
Od roku 2000 priemyselná politika už bola chápaná ako súčasť Lisabonskej stratégie, ktorá obsahovala výzvu ku koordinácii priemyselných politik. Priemyselná politika Európskej únie sa prelína s mnohými inými politikami Európskej únie, ako napríklad s politikou v oblasti vedy a výskumu, politikou pre rozvoj vzdelávania, politikou súťaživosti alebo s politikou v oblasti životného prostredia. Priemyselná politika sa realizuje v prvom rade na úrovni jednotlivých členských krajín Európskej únie a je súčasťou ich právomocí. Aby boli jednotlivé národné priemyselné politiky účinnejšie a efektívnejšie, mala by sa posilniť previazanosť medzi opatreniami týkajúcimi sa priemyselnej politiky na národnej a európskej úrovni. **Trvalo udržateľná priemyselná politika** Európskej únie by mala v prvom rade vychádzať z odporúčaní Göteborgského samitu z roku 2001, kedy bola prijatá Stratégia Európskej únie pre trvalo udržateľný rozvoj. Zároveň v trvalo udržateľnej priemyselnej politike Európskej únie by mali byť aplikované zmeny schválené v revidovanej stratégii trvalo udržateľného rozvoja z roku 2006. Priemyselná politika Európskej únie by mala stimulovať predovšetkým ekologické inovácie a mal by v nej byť zohľadnený proces zmeny klímy. Pri politických rozhodnutiach na európskej úrovni by mal byť bráný do úvahy nedostatok energií a nerastných surovín. Trasy prenosu energetických surovín v Európe by mali slúžiť členským krajinám Európskej únie a nemali by sledovať záujmy nadnárodných spoločností. Trvalo udržateľný rozvoj európskeho priemyslu by mal zohľadňovať taktiež regionálny aspekt, podporovať nielen veľké priemyselné odvetvia, ale aj projekty určené pre malé a stredné podniky.

Priemyselná politika Európskej únie je v skutočnosti tvorená horizontálnou politikou zameranou na vytváranie priaznivého ekonomického prostredia a je dopĺňovaná sektorovými iniciatívami pre príslušné odvetvia. Na mnohých iniciatívach Európskeho spoločenstva participujú nielen členské krajiny Európskej únie. Príkladom toho je **európsky program pre globálne monitorovanie životného prostredia a bezpečnosti GMES**, ktorý v rámci Európskej únie koordinuje Európska komisia (Generálne riaditeľstvo pre podnikanie a priemysel). Na tomto programe participujú taktiež Nórsko

ako celku. EHS vzniklo na základe Rímskej zmluvy podpísanej v roku 1957. V Rímskej zmluve nebola priemyselná politika výslovne uvedená, čo zodpovedalo vtedajšiemu presvedčeniu, že hospodárska prosperita je podmienená efektívne uskutočňovanou ochranou a podporou domácich výrobkov a dostatočným rozvojom trhov. Rímska zmluva však položila základy pre vznik spoločnej poľno-

Podiel emisií skleníkových plynov z priemyselných procesov na celkových emisiách skleníkových plynov v krajinách EÚ - 27 (%)

Zdroj: Eurostat; vlastné prepočty

a Švajčiarsko z titulu ich členstva v Európskej vesmírnej agentúre, nakoľko program GMES je realizovaný na základe dohody medzi Európskou úniou a Európskou vesmírnou agentúrou. Priemyselná politika v porovnaní s politikou realizovanou napríklad v oblasti poľnohospodárstva nie je na úrovni Európskej únie až tak koordinovaná.

Za začiatok procesu skúmania vhodnosti a vyváženej aplikácie priemyselnej politiky v rozšírenej Európe sa považuje dokument **Priemyselná politika v rozšírenej Európe** vypracovaný Európskou komisiou v decembri 2002. Vyzýva členské a kandidátske krajiny, aby preskúmali priemyselnú politiku na národnej úrovni tak, aby stimulovali a udržali konkurenčnú schopnosť Európskeho spoločenstva. Zdôraznila sa kľúčová úloha znalostí a inovácií v hospodárstve. Európsky priemysel čelil globalizačným výzvam, ktoré vyžadovali technologické a organizačné zmeny, pokrok v oblasti podnikania, zvýšenie investícií do trvalo udržateľného rozvoja („zelené“ investície).

V súlade so závermi prijatými na samite Európskej rady v Göteborgu (jún 2001) Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre priemysel a podnikanie v **Správě o konkurencieschopnosti v Európe** v roku 2002 zaviedlo súbor indikátorov, na základe ktorých sa hodnotí environmentálna efektívnosť priemyslu v členských krajinách Európskej únie. Správy o vplyve priemyslu na životné prostredie sú Európskou komisiou publikované každé dva roky. Súbor obsahuje šesť environmentálnych ukazovateľov týkajúcich sa priemyslu:

- emisie znečisťujúcich látok z priemyselnej výroby spôsobujúce acidifikáciu ovzdušia,
- emisie prekursorov ozónu,
- emisie skleníkových plynov z priemyslu,
- výroba plynov poškodzujúcich ozónovú vrstvu,
- spotreba energie v priemysle,
- spotreba surovín v priemysle.

V oznámení Európskej komisie z roku 2004 s názvom **Podpora štrukturálnych zmien: priemyselná politika pre rozšírenú Európu** boli navrhnuté tri opatrenia, ktoré mali sprevádzať štrukturálne zmeny. Prvé opatrenie znamenalo pokračovať v úsilí o lepšie právne predpisy a vytvoriť regulačný rámec s priaznivým vplyvom na priemysel. Cieľom druhého opatrenia bolo lepšie využiť synergický účinok rôznych politík Európskeho spoločenstva na konkurencieschopnosť priemyslu. Tretie opatrenie sa týkalo ďalšieho rozvoja odvetvového rozmeru priemyselnej politiky. Európska únia v rámci zmierňovania zmeny klímy a taktiež za účelom splnenia záväzkov vyplývajúcich z Kjótskeho protokolu, ktorý vstúpil do platnosti 16. 2. 2005, prijala už v roku 2003 smernicu o obchodovaní s emisiami skleníkových plynov.

S cieľom znížiť vplyv chemikálií na ľudské zdravie a

na životné prostredie Európska komisia navrhla v roku 2003 zaviesť systém **REACH - registráciu, hodnotenie, autorizáciu a obmedzenie chemikálií**. Nariadenie Európskej komisie o REACH vstúpilo do platnosti 1. 6. 2007. Cieľom REACH je zefektívniť a vylepšiť predchádzajúci legislatívny rámec Európskej únie týkajúci sa chemikálií. Nariadenie kladie väčšiu zodpovednosť na priemysel ohľadom riadenia rizík, ktoré môžu predstavovať chemikálie pre zdravie ľudí a životné prostredie. Vznikla Európska chemická agentúra (European Chemicals Agency - ECHA), ktorá koordinuje proces implementácie nariadenia o REACH.

V januári 2004 Európska komisia na podporu trvalo udržateľného rozvoja vypracovala **Akčný plán pre environmentálne technológie (ETAP)**. Prioritným cieľom stratégie ETAP je podporovať implementáciu environmentálnych technológií do praxe uprednostňovaním zavádzania a využívania vhodných výrobných postupov a technológií.

Hlavným odkazom stretnutia ministrov životného prostredia krajín EÚ v Maastrichte v júli 2004 bolo heslo **„Európa môže zvýšiť svoju konkurencieschopnosť presadzovaním efektívnej environmentálnej politiky“**. Ministri schválili niektoré idey na podporu rozvoja environmentálnych inovácií, čím by sa zvýšila konkurencieschopnosť európskeho priemyslu:

- európsky systém „zelených“ investícií,

Budovy Európskej komisie, Brusel (foto: autor)

- odstránenie dotácií, ktoré sú ekologicky nežiaduce,
- prinútiť vlády, aby používali „zelené“ kritériá pri ich verejných obstarávaníach, napr. nariadiť používanie vodových farieb na nátery vládnych budov v celej EÚ,
- presadzovanie čistých, nehučných a ekonomických áut, podporou inteligentných technológií ako sadzové filtre a podobne.

V oznámení Európskej komisie s názvom **Implementácia Lisabonského programu Spoločenstva - rámcová politika posilnenia výroby v EÚ - smerom k integrovanejším prístupu k priemyselnej politike**, ktoré bolo vypracované ako súčasť lisabonského programu Európskej únie v júli 2005, sa rozpracovaním integrovanejšieho prístupu k priemyselnej politike malo posilniť postavenie priemyselného sektora Európskej únie.

V roku 2007 v oznámení Európskej komisie s názvom **Strednodobé hodnotenie priemyselnej politiky - príspevok k stratégii EÚ pre rast a zamestnanosť** sa preskúmala úroveň dosiahnutú pri vykonávaní integrovaného prístupu

k priemyselnej politike od roku 2005. Ďalej sa zhodnotili horizontálne a odvetvové iniciatívy a určili sa opatrenia, ktoré bolo potrebné prijať v nasledujúcich rokoch.

V septembri 2007 sa uskutočnilo prvé stretnutie Skupiny na najvyššej úrovni pre európsky chemický priemysel. Skupina vypracovala vo februári 2009 **stratégiu pre silný a konkurencieschopný chemický priemysel Európskej únie**. Medzi odporúčaniami sa o. i. nachádza požiadavka na otvorený svetový trh pre chemické výrobky. Európska komisia má koncom roka 2010 predložiť správu o realizácii odporúčaní stratégie.

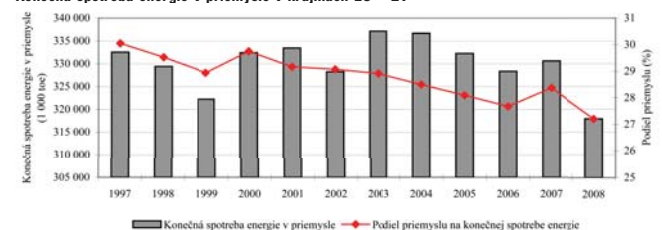
Vzhľadom na problémy so surovinami a ich nedostatkom pre spracovateľský priemysel Európska komisia zriadila v roku 2008 expertnú skupinu, ktorej úlohou bolo zadefinovať zoznam „kritických“ surovín pre Európsku úniu. Zoznam spočítku tvorilo dvadsať nerastných surovín, ktoré o rok neskôr boli doplnené o ďalších deväť. Konštatovalo sa, že je potrebné zabezpečiť lepší a nerušený prístup k surovinám, ako aj podporu trvalo udržateľného hospodárenia so surovinami. Z tohto dôvodu mali by sa odstrániť existujúce prekážky prístupu k surovinám, mal by sa uľahčiť prístup k ložiskám surovín v Európskej únii a mala by sa znížiť závislosť Európskej únie od prvotných surovín. Tento cieľ by sa mal realizovať podporou efektívnosti využívania zdrojov, presadzovaním recyklácie a využívaním obnoviteľných zdrojov energie, vrátane využívania obnoviteľných surovín z Európskej únie (drevo).

Výzvy pre budúcnosť

Akčný plán pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu a trvalo udržateľnú priemyselnú politiku, ktorý bol prijatý v roku 2008, má prispieť k zlepšeniu ekologických vlastností výrobkov, stimulácii dopytu po trvalo udržateľnejších výrobkoch a výrobných technológiách, ako aj k podpore inovácií. Akčný plán bol sprevádzaný návrhmi na prepracovanie smerníc o ekodizajne a energetickom označovaní, ako aj návrhmi na revíziu nariadenia o environmentálnej značke a nariadenia o EMAS (Schéma pre environmentálne manažerstvo a audit). V akčnom pláne sa konštatovalo, že sa pokročilo v implementácii v oblasti environmentálnych technológií, ako aj pri metódach merania ekologických inovácií. Zavedie sa systém overovania environmentálnych technológií na úrovni celej Európskej únie, s cieľom poskytnúť spoľahlivé overovanie, ktoré uskutoční tretia strana, pokiaľ ide o vlastnosti a potenciálny vplyv nových technológií na životné prostredie. Európska komisia predloží v roku 2012 správu o vykonávaní akčného plánu a preskúma dosiahnuté výsledky.

S Akčným plánom pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu a trvalo udržateľnú priemyselnú politiku veľmi úzko súvisí **ekoefektívnosť**. Termín ekoefektívnosť bol zavedený Svetovou podnikateľskou radou pre trvalo udržateľný rozvoj (WBCSD) v roku 1992. Ekoefektívnosť znamená výrobu tovarov a služieb pri menších energetických a

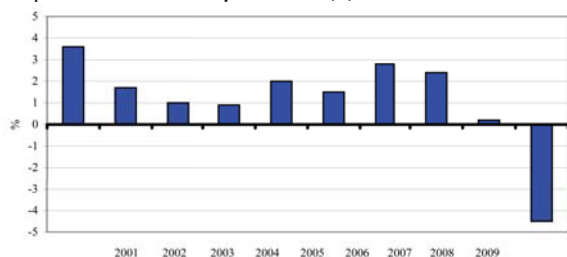
Konečná spotreba energie v priemysle v krajinách EÚ - 27

Zdroj: Eurostat; vlastné prepočty

Tempo rastu reálneho HDP v krajinách EÚ - 27 (%)

Zdroj: Eurostat

materiálových vstupoch a taktiež pri menšej tvorbe odpadu a znečisťovania životného prostredia. V súčasnosti sa pripravuje zavedenie štandardu ISO, ktorý sa bude týkať spôsobu merania a vyhodnocovania ekoeфекtivity tovarov a výrobných procesov.

Európska únia v rámci odstraňovania prekážok, týkajúcich sa voľného pohybu tovaru, sa sústredila i na oblasť obranného priemyslu. Cieľom je zlepšiť podmienky týkajúce sa transferov a zadávania verejných objednávok pre obranný priemysel na vnútornom trhu Európskej únie. Európska únia očakáva, že týmto sa posilní obranný priemysel a bude konkurencieschopnejší vo svete.

V decembri 2008 Európska únia prijala **klimaticko-energetický balík**, v rámci ktorého bol určený cieľ v boji proti zmene klímy. Európska únia sa zaviazala znížiť do roku 2020 celkový objem emisií o 20 % v porovnaní s úrovňou z roku 1990. V prípade, že by sa uzatvorila globálna medzinárodná dohoda o klíme v Kodani v decembri 2009, plánovalo sa zníženie objemu emisií až o 30 %. Zároveň sa určil cieľ do roku 2020 zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov o 20 %. V rámci tohto balíka sa zmenila a doplnila smernica o schéme Európskej únie o obchodovaní s emisiami a prijala sa smernica o zachytávaní a ukladaní oxidu uhličitého, ako aj smernica o obnoviteľných zdrojoch energie. Ďalšia úspora energie by sa mala dosiahnuť prostredníctvom rozšírenia oblasti pôsobnosti **smernice o ekodizajne na výrobky využívajúce energiu** v súlade s akčným plánom o trvalo udržateľnej spotrebe a výrobe a trvalo udržateľnej priemyselnej výrobe. Čiastočné zníženie emisií uhlíka z priemyselných procesov v európskych krajinách súvisí s presunom časti priemyselnej výroby do iných krajín sveta.

Európska rada schválila v decembri 2008 **plán na oživenie európskeho hospodárstva**, ktorého súčasťou sú tri inovatívne verejno-súkromné partnerstvá. Prostredníctvom týchto partnerstiev sa v období rokov 2010 - 2013 vyčlení na výskum celkovo 3,2 mld. eur. Polovicu týchto finančných prostriedkov poskytne priemysel a polovicu Európska komisia prostredníctvom 7. rámcového plánu pre vedu a výskum. Verejno-súkromné partnerstvá sa týkajú týchto oblastí: **továrne budúcnosti** (1,2 mld. eur) - zvyšovanie znalostí a využitie technológií budúcnosti, **energetické efektívne budovy** (1 mld. eur) - podpora ekologických technológií a rozvoj energeticky efektívnych systémov a materiálov v budovách, **ekologické automobily** (1 mld. eur) - rozvoj obnoviteľných a neznečisťujúcich zdrojov energie, bezpečnosť a plynulosť premávky.

Nová priemyselná politika

Na zasadnutí Rady ministrov Európskej únie pre konkurencieschopnosť (vnútorný trh, priemysel a výskum), ktoré sa uskutočnilo v marci 2010 v Bruseli, sa prijali závery k priemyselnej politike týkajúce sa kľúčových cieľov na určenie zásad **novej priemyselnej politiky**. Nová európska priemyselná politika by mala reagovať na súčasné globálne, hospodárske a spoločenské výzvy a má

byť naďalej zameraná na trvalo udržateľný rast a zamestnanosť. Zdôraznil sa význam udržateľnosti, ekologickej efektívnosti a kľúčových operačných ukazovateľov, ako aj význam zahrnutia inovačných sektorov, ako napríklad sektora využívania vesmíru do novej priemyselnej politiky (satelitný navigačný systém Galileo, európsky program pre globálne monitorovanie životného prostredia a bezpečnosť GMES). Musí byť vytvorená účinná európska vesmírna politika, ktorá poskytne

nástroje na riešenie niektorých kľúčových globálnych výziev. Na zasadnutí sa poukázalo, že v priemyselnej politike je potrebný nový prístup operujúci sa o **vedomostný trojuholník** zameraný na posilnenie **vedomostnej základne a udržateľnosti** a kladúci dôraz na potrebu vybudovania pevnej väzby medzi **novou priemyselnou politikou** a pripravovaným európskym **plánom pre výskum a inovácie**. Zdôraznilo sa, že v novej európskej priemyselnej stratégii sa bude musieť zohľadniť súdržnosť a uvedomenie si rôznych východiskových pozícií členských krajín.

Zdroj: autor

Podpora priemyslu by sa mala realizovať hlavne zlepšením legislatívnych a nelegislatívnych rámcových podmienok, ďalším skvalitnením vnútorného trhu, formovaním úspešného prechodu na ekoeфекtívnu ekonomiku, reštrukturalizáciou priemyslu, podporou znalostí a zručností, zlepšením prístupu k surovinám, zvýšením investícií do výskumu a inovácií, podporou otvorenosti trhov. Na zasadnutí bola vyzdvihnutá tiež potreba dôsledného aplikovania kohezných politiky pre dosiahnutie cieľov priemyselnej politiky.

Stratégia Európa 2020

Na zasadnutí Rady Európskej únie v júni 2010 sa schválila **stratégia Európa 2020 - Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu**, ktorá je pokračovaním Lisabonskej stratégie prijatej v roku 2000. Podľa Európskej komisie základom stratégie budú tri vzájomne sa dopĺňajúce priority:

- **inteligentný rast** zahrňujúci rozvoj ekonomiky založenej na vedomostiach a inováciách,
- **trvalo udržateľný rast** zahrňujúci podporu konkurencieschopnejšej a ekologickejšej ekonomiky menej náročnej na zdroje,
- **rast podporujúci začlenenie**, ktorý spočíva v rozvoji ekonomiky doprevádzanej vysokou zamestnanosťou.

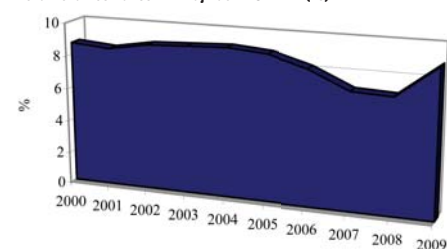
K naplneniu cieľov stratégie Európa 2020 predkladá Európska komisia sedem iniciatív, ktoré by sa mali stať „katalyzátorom“ pokroku v každej z prioritných tém. V oblasti priemyslu bola predložená iniciatíva **Priemyselná politika vo veku globalizácie**, ktorá má priniesť novú priemyselnú politiku. Uvedená politika bude podporovať podnikateľské prostredie, najmä malé a stredné podniky. Ďalej bude podporovať rozvoj trvalej a udržateľnej priemyselnej

základne a mala by byť konkurencieschopná vo svete. V porovnaní s Lisabonskou stratégiou stratégia Európa 2020 už uvádza konkrétnejšie ciele pre európsky priemysel, ktoré sú zadefinované v samostatnej iniciatíve. Európska komisia má do konca roka 2010 predložiť podrobný plán týkajúci sa novej priemyselnej politiky Európskeho spoločenstva. V súvislosti s prijatou stratégiou Európa 2020 sa navrhuje zriadiť pri Európskej komisii **Skupina na najvyššej úrovni pre trvalo udržateľnú priemyselnú politiku**, ktorá by sa zaoberala implementáciou európskej priemyselnej politiky pri zadefinovaní dlhodobých environmentálnych cieľov tak, aby vytvorili rámec pre „zelenú“ transformáciu priemyslu v priebehu najbližších desaťročí.

Na zadefinovaní cieľov súčasných svetových ekonomík pracovala i OECD, ktorá v roku 2009 vydala **Stratégiu „zeleného“ rastu** (Green Growth Strategy). Základnou otázkou tejto stratégie je riešenie krátkodobých ekonomických problémov a vytyčenie cesty pre dlhodobý ekonomický rast pri rešpektovaní životného prostredia.

Koncom prvého desaťročia 21. storočia európska priemyselná politika sa realizuje v období pokračujúceho procesu globalizácie. V rámci **globalizácie svetového hospodárstva** dochádza k vytváraniu nových hospodárskych centier a z dôvodu nižších výrobných nákladov i k presunu niektorých výrobných odvetví z rozvinutých krajín do iných krajín ako je napríklad Čína a India. Veľký hospodársky rozvoj Číny si vyžaduje značné množstvá surovín. Čína napriek relatívne veľkým zásobám uhlia už v súčasnosti dováža čoraz väčšie objemy uhlia, nakoľko počíta, že vlastné zásoby sa v budúcnosti vyčerpajú. Globalizácia a následné zmeny v svetovej ekonomike vyžadovali aj zmeny v európskej priemyselnej politike. Na prahu 21. storočia európsku priemyselnú politiku realizovala „stará“ EÚ - 15. V roku 2004 sa pridalo desať „nových“ krajín, vrátane Slovenska, a o dva roky neskôr, v roku 2006 Bulharsko a Rumunsko. V súčasnosti je to EÚ - 27, ktorá z dôvodu pokračujúcej hospodárskej krízy rieši závažné ekonomické a finančné problémy európskeho spoločenstva. V roku 2009 HDP krajín EÚ - 27 zaznamenal pokles o 4,5 %, priemyselná výroba sa prepadla na úroveň roku 1990 a 8,9 % aktívneho obyvateľstva bolo nezamestnaných. Predpokladá sa, že opätovné dosiahnutie najvyššej úrovne HDP na obyvateľa môže trvať dva až štyri roky a obnovenie pôvodnej miery zamestnanosti bude trvať približne až dvojnásobne dlhšie obdobie.

Miera nezamestnanosti v krajinách EÚ - 27 (%)

Zdroj: Eurostat

Súčasnú hospodársku situáciu vo svete niektorí autori chápu ako možný začiatok **tretej (zelenej) priemyselnej revolúcie**. Idea o nástupe novej priemyselnej revolúcie sa objavuje už v hodnotení Európskej komisie z roku 2005, ktoré sa týkalo energie. V roku 2007 sa už začalo uvažovať o integrovanej agende v rámci tretej priemyselnej revolúcie, ktorá by spájala energetiku, životné prostredie a priemyselnú politiku Európskej únie.

Ing. Juraj Vall

Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica